

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizărilor nr. 49g/2018 și nr. 50g/2018

privind excepțiile de neconstituționalitate
a articolului 326 alineatele (1) și (1¹) din Codul penal
(*traficul de influență*)

CHIȘINĂU

8 mai 2018

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRILOR
NR. 49G/2018 ȘI 50G/2018
(TRAFICUL DE INFLUENȚĂ)

Curtea Constituțională, judecând în componența:

Dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
Dlui Aurel BĂIEȘU,
Dlui Igor DOLEA,
Dlui Victor POPA,
Dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *grefier*,

Având în vedere sesizările depuse la 2 mai 2018 și 7 mai 2018,
Înregistrate la aceleași date,
Examinând admisibilitatea sesizărilor menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 8 mai 2018 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepțiile de neconstituționalitate a articolului 326 alineatele (1) și (1¹) din Codul penal al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, ridicate de către dl avocat Alexandru Cebanaș, în dosarul nr. 1-784/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, și de către dl avocat Marin Postu, în dosarul nr. 1-585/16, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate au fost trimise la Curtea Constituțională, pe 2 mai 2018, de către judecătorul Ion Morozan de la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, și, respectiv, pe 7 mai 2018, de către un complet de judecată din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (dnii judecători Ludmila Barbos, Ion Chirtoaca și Radu Grecu), în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

3. Având în vedere identitatea de obiect referitoare la articolul contestat, Curtea a decis conexarea sesizărilor într-un singur dosar, în baza articolului 43 din Codul jurisdicției constituționale.

A. Circumstanțele litigiilor principale

1. Circumstanțele cauzei penale nr. 1-784/17

4. Pe 12 septembrie 2016, prin ordonanța ofițerului de urmărire penală din cadrul Centrului Național Anticorupție, a fost dispusă începerea urmăririi penale *in rem*, în legătură cu săvârșirea unui presupus trafic de influență, infracțiune prevăzută de articolul 326 alin. (1) din Codul penal.

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRILOR

NR. 49G/2018 ȘI 50G/2018

(TRAFICUL DE INFLUENȚĂ)

5. Pe 16 noiembrie 2016, prin ordonanța unui procuror din cadrul Procuraturii Anticorupție, dl D. Șcarabnuța a fost pus sub învinuire pentru comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 326 alin. (1) din Codul penal. Ulterior, pe 25 ianuarie 2017, actul de învinuire a fost completat.

6. Pe 6 februarie 2017, procurorul a trimis cauza penală la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, în vederea examinării acesteia.

7. Pe 27 februarie 2018, dl avocat Alexandru Cebanaș a depus la cancelaria Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, o cerere prin care a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 326 alin.(1) din Codul penal.

8. Prin încheierea din 25 aprilie 2018, instanța de judecată a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea soluționării ei.

1. Circumstanțele cauzei penale nr. 1-585/16

9. Pe 22 august 2016, dl S. Cîrlig a fost pus sub învinuire pentru comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 326 alin. (1¹) [*Traficul de influență*] din Codul penal prin ordonanța unui procuror din cadrul Procuraturii Anticorupție. Pe 12 septembrie 2017, procurorul a trimis cauza penală la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, în vederea examinării acesteia.

10. Pe 28 februarie 2018, dl avocat Marin Postu a depus la cancelaria Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, o cerere prin care a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a textului „Promisiunea [...] unei persoane, personal sau prin mijlocitor, de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje enumerate la alin. (1), pentru aceasta sau pentru o altă persoană, când respectiva persoană [...] susține că are o influență asupra unei persoane publice, persoane cu funcție de demnitate publică, persoane publice străine, funcționar internațional, în scopul indicat la alin. (1)” de la articolul 326 alin. (1¹) din Codul penal.

11. Prin încheierea din 29 martie 2018, instanța de judecată a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate a articolului 326 alin. (1¹) din Codul penal și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea soluționării ei.

B. Legislația pertinentă

12. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRILOR
NR. 49G/2018 ȘI 50G/2018
(TRAFICUL DE INFLUENȚĂ)

Articolul 15
Universalitatea

„Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.”

Articolul 16
Egalitatea

„[...]”

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 22
Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23
Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

13. Prevederile relevante ale Codului penal al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 326
Traficul de influență

„(1) **Pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de bani, titluri de valoare, servicii, privilegii, alte bunuri sau avantaje, pentru sine sau pentru o altă persoană, de către o persoană care are influență sau care susține că are influență asupra unei persoane publice, persoane cu funcție de demnitate publică, persoane publice străine, funcționar internațional, pentru a-l face să îndeplinească sau nu ori să întârzie sau să grăbească îndeplinirea unei acțiuni în exercitarea funcției sale, indiferent dacă asemenea acțiuni au fost sau nu săvârșite,**

se pedepsește cu amendă în mărime de la 2000 la 3000 unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 4000 la 6000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

(1¹) **Promisiunea, oferirea sau darea unei persoane, personal sau prin mijlocitor, de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje enumerate la alin. (1), pentru aceasta sau pentru o altă persoană, când respectiva persoană are sau susține că are o influență asupra unei persoane publice, persoane cu funcție de demnitate publică, persoane publice străine, funcționar internațional, în scopul indicat la alin. (1),**

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRILOR

NR. 49G/2018 ȘI 50G/2018

(TRAFICUL DE INFLUENȚĂ)

se pedepsește cu amendă în mărime de la 2000 la 3000 unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 3 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 3000 la 5000 unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

[...]"

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepției de neconstituționalitate

14. Autorul sesizării nr. 49g/2018 susține că prevederile articolului 326 alin. (1) din Codul penal contravin principiului egalității cetățenilor în fața legii și principiului universalității, garantate de dispozițiile 1 alin.(3), 15 și 16 alin. (2) din Constituție, deoarece organele de urmărire penală au investigat doar acțiunile clientului său, nu și acțiunile altor persoane care ar fi implicate în săvârșirea infracțiunii. În acest sens, autorul excepției menționează că prevederile contestate „distorsionează și minimizează lupta cu corupția mare, medie sau mică”, pentru că se „investighează doar fapta presupusului traficant de influență, și nu a întregului lanț de corupție”. Ca o soluție, autorul excepției susține că dispozițiile articolului 326 din Codul penal trebuie declarate neconstituționale, urmând ca acțiunile traficantului de influență să fie examinate prin prisma articolelor 42, 324 și 325 din Codul penal.

15. Autorul sesizării nr. 50g/2018 susține că dispozițiile articolului 326 alin. (1¹) din Codul penal conțin formulări vagi și imprevizibile, care pot fi aplicate în mod arbitrar. În acest sens, autorul sesizării menționează că legea penală nu definește în mod clar statutul „persoanei care susține că are influență asupra unei persoane publice”, iar aplicarea acestui text de lege față de persoane private ar constitui o interpretare arbitrară a legii. De asemenea, autorul sesizării afirmă că textele „promisiunea” și „susține că are o influență” sunt redactate în mod imprecis, deoarece nu este clar în ce măsură sunt afectate valorile sociale ocrotite de legea penală, dacă cumpărătorul de influență nu își îndeplinește promisiunea și traficantul de influență nu influențează pe nimeni. Prin urmare, autorul sesizării consideră că textele legale criticate contravin articolelor 22 și 23 alin. (2) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

16. Examinând admisibilitatea sesizărilor privind excepțiile de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

17. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului penal al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, ține de competența Curții Constituționale.

DECIZIE DE INADMISIBILITATE A SESIZĂRILOR

NR. 49G/2018 ȘI 50G/2018

(TRAFICUL DE INFLUENȚĂ)

18. Curtea constată că excepțiile de neconstituționalitate au fost ridicate de către dl avocat Alexandru Cebanaș, în dosarul nr. 1-784/17, aflat pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, și, respectiv, de către dl avocat Marin Postu, în dosarul nr. 1-585/16, aflat pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru. Acestea sunt formulate de către subiectele cărora li s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

19. Curtea reține că obiectul sesizării nr. 49g/2018 îl constituie articolul 326 alin. (1) din Codul penal. Cu privire la obiectul sesizării nr.50g/2018, Curtea constată că, deși se solicită controlul constituționalității articolului 326 alin. (1¹) din Codul penal în integralitatea sa, în motivarea sesizării autorul face referire doar la textele „promisiunea” și „persoană [...] susține că are o influență asupra unei persoane publice”.

20. De asemenea, Curtea constată că autorii excepțiilor de neconstituționalitate susțin că dispozițiile contestate sunt contrare prevederilor articolelor 1 alin. (3), 15, 16 alin. (2), 22 și 23 alin. (2) din Constituție.

21. Cu privire la afirmațiile autorului sesizării nr. 49g/2018, potrivit căruia prevederile articolului 326 alin. (1) din Codul penal contravin dispozițiilor articolelor 1 alin. (3), 15 și 16 alin. (2) din Constituție, Curtea constată că motivele prezentate în sesizare, așa cum sunt prevăzute și la § 14 din prezenta decizie, reprezintă chestiuni ce țin de aplicarea legii în raport cu situațiile de fapt. Acestea nu țin de competența Curții. Potrivit articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, Curtea exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor. Astfel, competența aprecierii aplicării corecte a legii le revine instanțelor de judecată investite prin lege cu atribuții de control judecătoresc [articolul 114 din Constituție].

22. Cel de-al doilea argument invocat de către autorul sesizării nr.49g/2018 se referă la oportunitatea reglementării infracțiunii de trafic de influență. Sub acest aspect, Curtea reține că oportunitatea incriminării anumitor fapte în legislația penală îi este atribuită prin Constituție legislatorului. Curtea nu are competența să intervină în opțiunea legislatorului de a incrimina sau nu o faptă penală, atât timp cât aceasta nu contravine valorilor fundamentale ale democrației.

23. Cu titlu de observație, Curtea constată că reglementarea traficului de influență ca infracțiune reprezintă o consecință a adoptării Legii nr.428 din 30 octombrie 2003 pentru ratificarea Convenției penale a Consiliului Europei privind corupția și a Legii nr. 158 din 6 iulie 2007 pentru ratificarea Convenției Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției. Astfel, potrivit Raportului explicativ al Convenției penale a Consiliului Europei privind corupția, prin incriminarea traficului de influență se urmărește ajungerea la cercul apropiat al oficialilor sau al partidului politic de care acesta aparține și contracararea conduitei

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRILOR

NR. 49G/2018 ȘI 50G/2018

(TRAFICUL DE INFLUENȚĂ)

corupte a persoanelor care se află aproape de putere și încearcă să obțină avantaje datorită acestei situații, contribuind astfel la instaurarea unui climat de corupție. Acest fapt le permite Părților Contractante să sancționeze așa-zisa „corupție ambiantă” (*background corruption*), care subminează încrederea cetățenilor în integritatea administrației publice (§64).

24. Având în vedere cele menționate, Curtea reține că sesizarea nr.49g/2018 nu întrunește condițiile de admisibilitate pentru exercitarea controlului constituționalității.

25. Cu referire la afirmațiile autorului sesizării nr. 50g/2018 potrivit cărora dispozițiile articolului 326 alin. (1¹) din Codul penal nu definesc în mod clar statutul „persoanei care susține că are influență asupra unei persoane publice”, fapt care, în opinia sa, permite aplicarea arbitrară a acestui text de lege față de persoane private, Curtea constată că norma criticată utilizează formula generală „respectiva persoană” când se referă la traficantul de influență. Legislatorul nu impune condiții speciale față de acest subiect.

26. Singura condiție impusă de legislator pentru traficantul de influență este ca acesta să fie o persoană care are influență sau care susține că are influență asupra unei persoane publice. Astfel, traficantul de influență are poziția unei persoane din exterior („*outsider*”), în sensul că „el însuși nu poate lua deciziile, însă se folosește în mod ilegal de influența sa reală sau pretinsă asupra altor persoane” (Raportul explicativ al Convenției penale a Consiliului Europei privind corupția, § 66). De altfel, Curtea observă că în jurisprudența sa Curtea Supremă a Canadei a reținut că noțiunea de „persoană care are sau pretinde că are influență” include în mod clar persoane din afara guvernului (*R. v. Giguere*, [1983] 2 S.C.R. 448).

27. În acest sens, rațiunea unor asemenea condiții față de traficantul de influență este justificată de faptul că prin incriminarea acestei infracțiuni legislatorul a urmărit să sancționeze persoanele din anturajul factorului de decizie susceptibil de influențare. În sens restrâns, acest anturaj poate fi format în mare parte din persoane publice care-și pot exercita influența asupra decidentului, cu condiția ca această influență să nu se bazeze pe raporturi de subordonare. Privit *lato sensu*, anturajul decidentului în sensul traficului de influență se extinde la orice persoană fizică care îndeplinește condițiile generale ale unui traficant, așa cum au fost descrise la § 26 *supra* și după cum urmează la § 29 *infra*. Prin urmare, Curtea reține că textul „persoană [...] susține că are o influență asupra unei persoane publice” de la articolul 326 alin. (1¹) din Codul penal este redactat cu suficientă precizie, fiind conform cu dispozițiile articolelor 22 și 23 alin. (2) din Constituție.

28. Cu referire la argumentele autorului sesizării nr. 50g/2018, potrivit cărora textele „promisiunea” și „susține că are o influență” de la articolul 326 alin. (1¹) din Codul penal sunt redactate în mod imprecis, deoarece nu este clar în ce măsură sunt afectate valorile sociale ocrotite de legea

DECIZIE DE INADMISIBILITATE A SESIZĂRILOR

NR. 49G/2018 ȘI 50G/2018

(TRAFICUL DE INFLUENȚĂ)

penală dacă cumpărătorul de influență nu își îndeplinește promisiunea și traficanțul de influență nu influențează pe nimeni, Curtea reține că problema abordată de autorul sesizării se rezumă la momentul de consumare a infracțiunii. În acest sens, Curtea menționează că textul „promisiunea” de la articolul 326 alin. (1¹) din Codul penal reprezintă una dintre modalitățile normative de săvârșire a infracțiunii prin care nu se incriminează orice promisiune făcută de cumpărătorul de influență traficanțului de influență, ci promisiunea de bani, titluri de valoare, servicii, privilegii, alte bunuri sau avantaje. Interpretarea textuală a termenului „a promite” semnifică, în acest context, asumarea obligației de a face ceva. De asemenea, Curtea observă că legislatorul nu a stabilit condiții referitoare la forma de exteriorizare a promisiunii, este important ca aceasta să fie clară pentru traficanțul de influență, fără a fi necesară acceptarea acesteia.

29. Pe de altă parte, Curtea observă că prin textul „susține că are o influență” de la articolul 326 alin. (1¹) din Codul penal legislatorul s-a referit la influența ipotetică a traficanțului de influență față de factorul de decizie susceptibil de influențare. În acest sens, Curtea reține că rațiunea unei asemenea reglementări se bazează pe faptul că infracțiunea de trafic de influență nu se referă doar la influența reală, ci se extinde și în privința cazurilor când doar se susține existența unei influențe care încă nu a fost exercitată. De asemenea, Curtea constată că această pretinsă influență a traficanțului nu cade sub incidența legii penale atât timp cât ea nu este însoțită de pretinderea, acceptarea sau primirea, personal sau prin mijlocitor, de bani, titluri de valoare, servicii, privilegii, alte bunuri sau avantaje, pentru sine sau pentru o altă persoană. Mai mult, influența pe care traficanțul pretinde că o are asupra decidentului trebuie să fie credibilă pentru cumpărătorul de influență și, în același timp, realizabilă, neavând importanță dacă influența este exercitată sau dacă produce rezultatul scontat, fapt care presupune că infracțiunile prevăzute de articolul 326 alineatele (1) și (1¹) din Codul penal sunt formale.

30. Curtea reține că incriminarea traficului de influență corespunde principiului necesității sancționării, având în vedere că prin înțelegerea stabilită (*quid pro quo*) cumpărătorul de influență crede că influența va fi exercitată în mod efectiv de către traficanț și ca rezultat persoana publică va adopta o decizie favorabilă pentru acesta. În consecință, Curtea menționează că înțelegerea dintre cumpărătorul de influență și traficanțul de influență are relevanță sub aspect penal, deoarece această înțelegere are la bază scopul de a corupe. Astfel, legislatorul a considerat că negocierea în sine a influenței creează o neîncredere a cetățenilor în imparțialitatea persoanelor publice, fapt care reclamă reglementarea infracțiunii într-un mod independent de producerea anumitor consecințe (e.g. acceptarea promisiunii; realizarea influenței).

31. Așadar, Curtea reține că dispozițiile contestate sunt redactate cu suficientă precizie, în conformitate cu prevederile articolelor 22 și 23

DECIZIE DE INADMISIBILITATE A SESIZĂRILOR

NR. 49G/2018 ȘI 50G/2018

(TRAFICUL DE INFLUENȚĂ)

alin. (2) din Constituție. Prin urmare, Curtea reține că sesizarea nr.50g/2018 este neîntemeiată.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibile* sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate:

- a articolului 326 alin. (1) din Codul penal al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002;

- a textelor „promisiunea” și „persoană [...] susține că are o influență asupra unei persoane publice” de la articolul 326 alin. (1¹) din Codul penal al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002,

ridicate de către dl avocat Alexandru Cebanaș, în dosarul nr. 1-784/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, și de către dl avocat Marin Postu, în dosarul nr. 1-585/16, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

Chișinău, 8 mai 2018

DCC nr. 41

Dosarele nr. 49g/2018 și nr. 50g/2018